

Posudek vedoucího bakalářské práce

Vize postčlověka. Pojednání o možnostech transformace člověka u Descarta, Fišera a Mora

Autor: *Petra Macháčková*

Úlohou, již si sl. Petra Macháčková stanovila, je explikace tří koncepcí sebetransformace člověka a jejich vzájemná komparace (se samozřejmým zřetelem na historickou situovanost). První koncepcí je Descartova vize člověka coby „jakoby pána a vlastníka přírody“ akcentovaná v ohledu vlády nad *vlastní* přirozeností. Druhou koncepcí je Fišerova (Bondyho) představa eticky motivované sebetransformace jako zbavování se zátěže biologična, „biotu“. Třetí koncepcí je Morova „posthumanistická“, extropiánská vize ničím neomezené sebetransformace.

V práci se autorce daří vyzdvihnout základní shody a rozdíly všech tří „projektů“, a to – což je hlavní – s ohledem na situovanost i vlastní filosofický rozvrh příslušných myslitelů.

K *Vizi postčlověka* nemám výhrady ve smyslu stanovení jednoznačných omylů či chyb, ale několik připomínek či spíše podnětů k případnému zpřesnění nebo dalšímu promýšlení si neodpustím.

V případě Descartově autorka správně uvádí, že descartovský člověk není pánem spojení duše a těla (mj.), nicméně toto nebere plně v potaz ve svém výkladu Descartovy koncepce lidského těla jako v principu neomezeně modifikovatelného stroje (z perspektivy samotné přírodní filosofie tohoto myslitele je přitom její výklad zcela správný). Neklade tedy otázku po možnostech transformace lidského těla z hlediska její případné limitace dané jeho spjatostí s duší (či duchem). Mezi tělem a duší probíhá složitá komunikace, podněty těla jsou transformovány (jakoby přepisovány) v obsahy mysli, např. právě v ty, jež zastupují stavy těla. Neznamenal by radikální proměna lidského těla narušení této komunikace?

V případě Fišera (Bondyho) autorka zcela přiměřeně vyzdvihuje motiv eticky motivovaného překonání „biotu“, nicméně již dále nereflexuje *problematičnost* odlučky etična od života. Přirozeným pokračováním jejích úvah by zde tedy byla otázka, co zbývá, když od dimenze správnosti jednání odloučíme život či „žitost“ (pro což si zjednáme možnost tím, že život redukuje na bondyovský „bios“; zde by mimochodem bylo zajímavé využít k dalšímu promýšlení naznačené problematiky i autorovu beletrii, především jeho – bezpochyby výrazně stylizovanou – autobiografii).

Jak jsem již uvedl výše, sl. Macháčková správně vyzdvihuje rozdíly mezi jednotlivými pozicemi, nicméně její práce připravuje půdu pro další reflexi: autorka přesvědčivě ukazuje (i když jen na vzorku přiměřeně omezeném možnostmi bakalářské práce), jak se v koncepcích sebestroměny člověka vytrácí představa něčeho stabilního a stálého, tj. toho, co těmito transformacemi prochází bez podstatné změny: u Descarta je to lidská duše / duch, u Fišera již jen ‚etično‘, u Mora vlastně zůstává jen samo sebestřekonávání, sebestřormace pro sebe samu. Tento ‚vývoj‘ by tedy mohl být dále filosoficky interpretován, např. z perspektivy Heideggerovy myšlenky splývání ontologie s aitiologií (či ‚theologií‘) na konci myšlení prvního počátku (což samozřejmě není jediná možnost).

Znovu zdůrazňuji, že mé připomínky nejsou výtkami (či jen částečně v prvním případě, kde mi přece jenom chybí alespoň poukázání na problém), nýbrž podněty k dalšímu výzkumu na pozoruhodném teoretickém poli, jež autorka vymezila.

Z předností *Vize postčlověka* musím ještě vyzdvihnout dobrou práci nejen s primární, nýbrž i se sekundární literaturou: autorka úspěšně využívá obtížné cizojazyčné interpretace, zvl. oceňuji její překladatelskou i interpretační schopnost v případě studie k Descartově *Dioptrice*.

Práci sl. Macháčkové jednoznačně doporučuji k obhajobě a jako výchozí hodnocení navrhuji výbornou.

V Praze, dne 4. 8. 2010
Mgr. Richard Zika, Ph.D.